

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง กระบวนการในการดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้จัดทำได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาความรู้โดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ประกอบการเรียนในห้องเรียนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง ซึ่งชุดกิจกรรมนี้มีทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 กระบวนการแพร่และออสโมซิส

ชุดที่ 2 กระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง

ชุดที่ 3 การลำเลียงสารในพืช

ชุดที่ 4 การสืบพันธุ์ของพืช

ชุดที่ 5 การตอบสนองของพืชต่อสิ่งเร้า

ชุดที่ 6 เทคโนโลยีชีวภาพสำหรับพืช

ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล เพื่อให้ นักเรียนได้ความรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้พัฒนาการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรารคนา พัทธกษสมบุญ

สารบัญ

	หน้า
คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม	3
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	4
สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้	5
ชื่อกลุ่ม	6
ผังมโนทัศน์ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	7
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)	8
ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)	10
ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)	24
ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration)	27
ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluation)	30
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	34

คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง กระบวนการในการดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 1 เรื่อง กระบวนการแพร่และออสโมซิส เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน โดยนักเรียนต้องอ่านคำแนะนำให้เข้าใจและปฏิบัติตาม คำชี้แจงแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อที่นักเรียนจะได้รับความรู้อย่างครบถ้วน โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม โดยเลือก หัวหน้า และเลขานุการกลุ่ม
2. นักเรียนศึกษาคำชี้แจงสำหรับนักเรียนให้เข้าใจ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ชุดที่ 1 เรื่อง กระบวนการแพร่และออสโมซิส ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ภายในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา และบัตรกิจกรรม ซึ่งภายในชุด กิจกรรมมีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้
  - ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Engagement) ประกอบด้วย กิจกรรม...นำพาความรู้สู่ ความคิด
  - ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา (Exploration) ประกอบด้วย กิจกรรม...สำรวจและตรวจ ค้นความรู้
  - ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ประกอบด้วย กิจกรรม...ตรวจสอบ ความรู้
  - ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ (Elaboration) ประกอบด้วย กิจกรรม...ขยายความรู้สู่ ความคิด
  - ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) ประกอบด้วย กิจกรรม...ทดสอบตอบปัญหา
4. นักเรียนทุกคนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อนที่จะลงมือทำกิจกรรม
5. นักเรียนทุกคนควรให้ความร่วมมือกันในการคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้ และ ร่วมกันอภิปราย เพื่อหาคำตอบ อีกทั้งควรมีการสืบค้นข้อมูล การปฏิบัติการทดลอง และการทำ กิจกรรมต่างๆ ตามชุดกิจกรรมจนเสร็จทุกกิจกรรม อย่างเต็มความสามารถ

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

ตัวชี้วัด

ว 1.1 ม.1/4 ทดลองและอธิบายกระบวนการสารผ่านเซลล์โดยการแพร่และออสโมซิส

สาระสำคัญ

กลไกการเคลื่อนที่ของสารผ่านเซลล์พืชทำได้ด้วยการแพร่และออสโมซิส การแพร่เป็นการเคลื่อนที่ของสารจากบริเวณที่มีความเข้มข้นสูงไปสู่บริเวณที่มีความเข้มข้นต่ำ ส่วนออสโมซิสเป็นการเคลื่อนที่ของน้ำผ่านเข้าออกเซลล์ จากบริเวณที่มีความเข้มข้นของสารละลายต่ำไปสู่บริเวณที่มีความเข้มข้นของสารละลายสูง โดยผ่านเยื่อเลือกผ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. นักเรียนสามารถทดลองและอธิบายกระบวนการของสารผ่านเข้าออกเซลล์โดยการแพร่ได้
2. นักเรียนสามารถทดลองและอธิบายกระบวนการของสารผ่านเข้าออกเซลล์โดยการออสโมซิสได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการแพร่และการออสโมซิสได้
4. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการแพร่และการออสโมซิสในชีวิตประจำวันได้

ชื่อกลุ่ม .....

1. หัวหน้ากลุ่ม :	เลขที่.....
2. เลขานุการกลุ่ม :	เลขที่.....
3. สมาชิก :	เลขที่.....
4. สมาชิก :	เลขที่.....

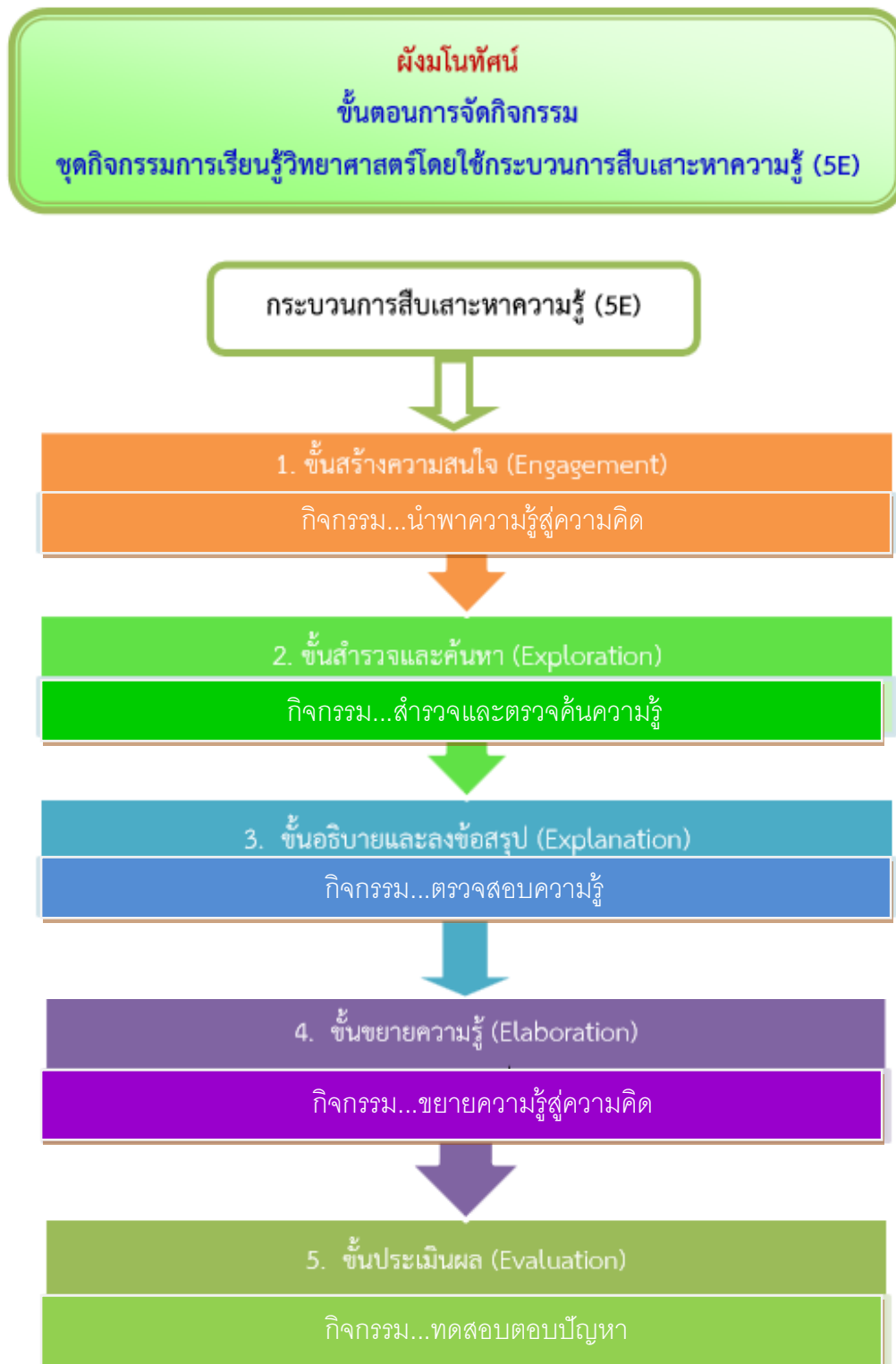

นักเรียนกำหนดบทบาท
สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนะคะ
ว่าใครรับผิดชอบหน้าที่อะไร เมื่อเรียน
เนื้อหาเรื่องใหม่ก็ให้นักเรียนสลับกัน
เปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อฝึกการเป็น
ผู้นำและผู้ตามที่ดีค่ะ

เราเริ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหา
ความรู้ (5E) กันเลยครับ

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)

บัตรคำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสังเกตรูปภาพที่กำหนดให้
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายและวิเคราะห์หาคำตอบจากคำถามที่กำหนดให้
โดยพิจารณาข้อมูลจากรูปภาพและบางคำตอบอาจจะมาจากความรู้เดิมของนักเรียน

กิจกรรม...นำพาความรู้สู่ความคิด

บัตรกิจกรรมที่ 1

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเกตรูปภาพต่อไปนี้ แล้วร่วมกันตอบคำถาม

รูปที่ 1

รูปที่ 2

รูปที่ 3

เมื่อหยดสีย้อมสีแดงลงในน้ำ (รูปที่ 1) สีย้อมสีแดงเริ่มกระจายในน้ำ (รูปที่ 2) และสีย้อมสีแดงกระจายอย่างทั่วถึง และนักเรียนคิดว่าการกระจายของสีย้อมสีแดงในน้ำเรียกว่ากระบวนการอะไร

1.1 นักเรียนคิดว่าลักษณะการเคลื่อนที่ของสีย้อมสีแดงเป็นอย่างไร.....

1.2 นักเรียนคิดว่ากระบวนการกระจายของสีย้อมสีแดงเรียกว่าอะไร.....

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเกตรูปภาพต่อไปนี้ แล้วร่วมกันตอบคำถาม

รูปที่ 1

รูปที่ 2

2.1 นักเรียนคิดว่า เหตุใดเมื่อนำผักที่เหี่ยวไปแช่น้ำแล้วทำให้ผักไม่เหี่ยว และสดมากขึ้น

2.2 นักเรียนคิดว่ากระบวนการที่น้ำทำให้ผักไม่เหี่ยว และสดยิ่งขึ้นเรียกว่าอะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)

บัตรคำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาข้อมูลจากบัตรเนื้อหาเรื่อง การแพร่และการออสโมซิส และร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อสงสัยที่ได้จากการศึกษาเนื้อหา โดยแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มและอาจมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ ได้
2. หลังจากศึกษาเนื้อหาเสร็จในแต่ละเรื่อง ให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมการทดลอง เรื่อง การแพร่ และกิจกรรมการทดลอง เรื่อง การออสโมซิส ร่วมกันสังเกตการณ์ทดลอง พร้อมทั้งบันทึกผลการทดลองที่ได้

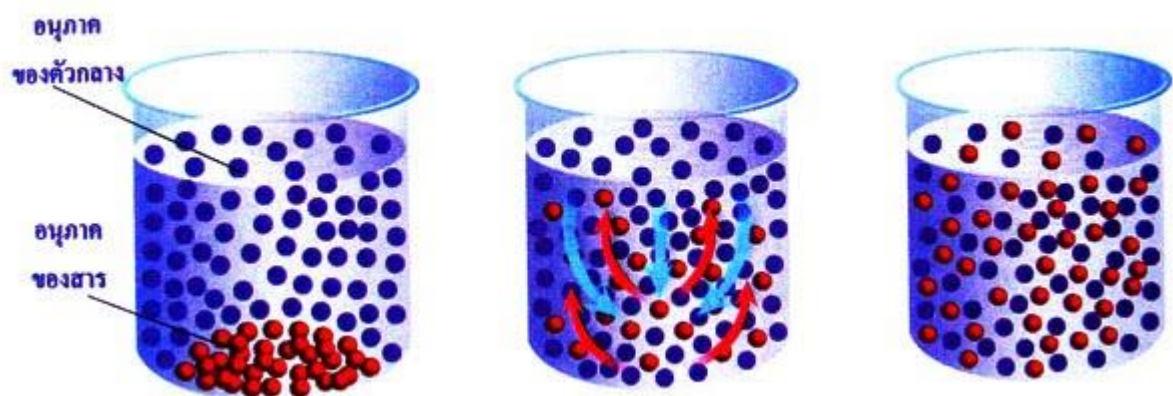
กิจกรรม...สำรวจและตรวจค้นความรู้

บัตรเนื้อหา เรื่อง การแพร่

ในเซลล์ของสิ่งมีชีวิตจะมีกลไกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิต เนื่องจากขณะที่เซลล์ยังมีชีวิตอยู่ เซลล์จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงของน้ำ อุณหภูมิ และแก๊สต่าง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอกดังกล่าวมีผลต่อการทำงานภายในเซลล์ ดังนั้น เซลล์ของสิ่งมีชีวิตจึงต้องมีกลไกในการควบคุมสภาวะแวดล้อมภายในเซลล์เพื่อให้เกิดความสมดุล เยื่อหุ้มเซลล์เป็นส่วนประกอบสำคัญซึ่งอยู่นอกสุดของเซลล์ ขณะที่เซลล์ยังมีชีวิตอยู่ จะต้องมีการลำเลียงสารจากภายนอกเข้าสู่ภายในเซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์จะทำหน้าที่ควบคุมการลำเลียงสารเข้าและออกจากเซลล์เพื่อรักษาสมดุลภายในเซลล์

กระบวนการการแพร่ของสาร

การแพร่ของสาร (Diffusion) หมายถึง กระบวนการเคลื่อนที่ของโมเลกุลของสารจากบริเวณที่มีความเข้มข้นสูง ไปยังบริเวณที่มีความเข้มข้นต่ำ หรือจากบริเวณที่มีจำนวนโมเลกุลของสารมากไปยังบริเวณที่มีโมเลกุลของสารน้อย หรือไม่มีโมเลกุลของสารเลย การแพร่เกิดจากสารใน 2 แห่งมีความเข้มข้นต่างกันและการแพร่จะยุติเมื่อสารใน 2 แห่งมีความเข้มข้นเท่ากัน เช่นเดียวกับแร่ธาตุจากดินเข้าสู่รากพืชได้เพราะความเข้มข้นของแร่ธาตุในดินมีมากกว่าความเข้มข้นของแร่ธาตุในรากพืช แร่ธาตุจากดินจึงแพร่เข้าสู่รากพืชได้

ภาพแสดงการแพร่ของอนุภาคของสารกระจายไปจนทั่วภาชนะ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/blackblacklionstar/home/2-krabwnkar-khxng-sar-phan-yeux-hum-sell-1>

ลักษณะของสมดุลการแพร่ คือ การที่สารมีความเข้มข้นเท่ากันทุกบริเวณและโมเลกุลของสารยังเกิดการเคลื่อนที่ตลอดเวลา สารจะมีการแพร่ไปทุกทิศทาง

ภาพแสดงสภาวะสมดุลของการแพร่ของหมึกสีแดงในแก้วน้ำ

ตัวอย่างการแพร่ในชีวิตประจำวัน เช่น การได้กลิ่นน้ำหอม การกระจายของต่างหีบตีมน้ำ การแพร่ของเกลือในน้ำ การแพร่ของน้ำหอมในอากาศ การแพร่ของยากันยุง การแพร่ของควันไฟ ฯลฯ

การแพร่กระจายของน้ำหอม

ที่มา : <http://puriserichest.com/2017/10/01>

การแพร่ของควันไฟ

ที่มา : <http://203.155.220.174/modules.php?name=News&file=print&sid=91>

ปัจจัยที่มีผลต่อการแพร่ ได้แก่

1. ความเข้มข้นของสาร สารที่เข้มข้นมากจะแพร่ได้เร็ว
2. อุณหภูมิ การเพิ่มอุณหภูมิทำให้การแพร่เป็นไปได้เร็วขึ้น
3. ความดัน การเพิ่มความดันช่วยให้โมเลกุลหรือออสโมซิสของสารเคลื่อนที่ได้ดีขึ้น
4. สิ่งเจือปนอื่นๆ สิ่งเจือปนที่ปนอยู่ในสารจะเป็นอุปสรรคขัดขวางทำให้การแพร่เกิดได้ช้าลง
5. การดูดติดของสารอื่น ถ้าโมเลกุลหรือออสโมซิสของสารที่แพร่ถูกดูดติดด้วยองค์ประกอบของสารต่างๆ จะทำให้ความสามารถในการแพร่ลดลง
6. ความแตกต่างของความเข้มข้น ถ้าหากมีความเข้มข้นของสาร 2 บริเวณแตกต่างกันมาก จะทำให้การแพร่เกิดขึ้นได้เร็วขึ้นด้วย
7. ขนาดและน้ำหนักของโมเลกุลสาร สารที่มีขนาดโมเลกุลเล็กและเบาจะเกิดการแพร่ได้เร็วกว่าสารโมเลกุลใหญ่ และหนักมาก
8. ความเข้มข้นและชนิดของสารตัวกลาง สารตัวกลางที่มีความเข้มข้นมากจะมีแรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลของตัวกลางมาก ทำให้โมเลกุลของสารเคลื่อนที่ได้ยาก แต่ถ้าหากสารตัวกลางมีความเข้มข้นน้อย โมเลกุลของสารก็จะเคลื่อนที่ได้ดีทำให้การแพร่เกิดขึ้นเร็วด้วย

เกร็ดความรู้

ในกรณีที่ปริมาณแร่ธาตุในดินมีมากกว่าในเซลล์ราก แร่ธาตุจะเคลื่อนที่เข้าสู่ภายในเซลล์รากด้วยกระบวนการแพร่ ในทางตรงข้ามถ้าปริมาณแร่ธาตุในดินมีน้อยกว่าในเซลล์ราก แร่ธาตุจากดินยังสามารถแพร่เข้าสู่ภายในเซลล์รากได้ตลอดเวลาต้องใช้พลังงานจากเซลล์รากช่วยในการแพร่ ลักษณะนี้เรียกว่า กระบวนการแอสคิฟทรานสปอร์ต ซึ่งหมายถึง การเคลื่อนที่ของอนุภาคสารจากบริเวณที่มีความเข้มข้นของอนุภาคน้อยโดยผ่าน เยื่อหุ้มเซลล์ไปสู่บริเวณที่มีความเข้มข้นของอนุภาคมากกว่า ต้องอาศัยพลังงานของเซลล์ เข้าช่วยในการแพร่

บัตรกิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการทดลองดังนี้ (เวลาที่ใช้ 20 นาที)

คำถามก่อนการทดลอง

1. ปัญหาของการทดลองนี้คืออะไร

.....

2. สมมติฐานของการทดลองคืออะไร

.....

.....

วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี

1. ปีกเกอร์ ขนาด 100 cm^3 2 ใบ
2. ช้อนตักสารเบอร์ 1 2 อัน
3. น้ำอุณหภูมิห้อง 30 cm^3
4. น้ำอุณหภูมิประมาณ 60 องศาเซลเซียส 30 cm^3
5. ต่างทับทิม (โพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต) 10 เกล็ด

วิธีทำกิจกรรม

1. ใส่น้ำอุณหภูมิห้อง 30 cm^3 ลงในปีกเกอร์ใบที่ 1
2. ใช้ช้อนตักสารตักเกล็ดต่างทับทิม 2-3 เกล็ด หย่อนลงในน้ำ (ดังภาพ ก)
3. สังเกตการเปลี่ยนแปลงภายใน 5 นาที บันทึกผล
4. ใส่น้ำอุ่น 30 cm^3 ลงในปีกเกอร์ใบที่ 2
5. ทำการทดลองเช่นเดียวกันจากข้อ 2-3 (ดังภาพ ข)

1. ใส่น้ำอุณหภูมิห้อง 30 cm^3 ลงในปิកเกอร์ไบที่ 1

2. ใช้ชิ้นดักสารดักเกล็ดต่างทับทิม 2-3 เกล็ด หย่อนลงในน้ำ

3. สังเกตการเปลี่ยนแปลงภายใน 5 นาที

ภาพ ก การทดลองกับน้ำอุณหภูมิห้อง

1. ใส่น้ำอุ่น 30 cm^3 ลงในปิกเกอร์ไบที่ 2

2. ใช้ชิ้นดักสารดักเกล็ดต่างทับทิม 2-3 เกล็ด หย่อนลงในน้ำ

3. สังเกตการเปลี่ยนแปลงภายใน 5 นาที

ภาพ ข การทดลองกับน้ำอุ่น

บันทึกผลจากการทำกิจกรรม

กิจกรรม	ผลการสังเกต
1. เมื่อหย่อนเกล็ดต่างทับทิม ลงในน้ำ อุณหภูมิห้อง	....
2. เมื่อตั้งทิ้งไว้ 5 นาที	....
3. เมื่อหย่อนเกล็ดต่างทับทิม ลงในน้ำอุ่น	....
4. เมื่อตั้งทิ้งไว้ 5 นาที	....

สรุปผลการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

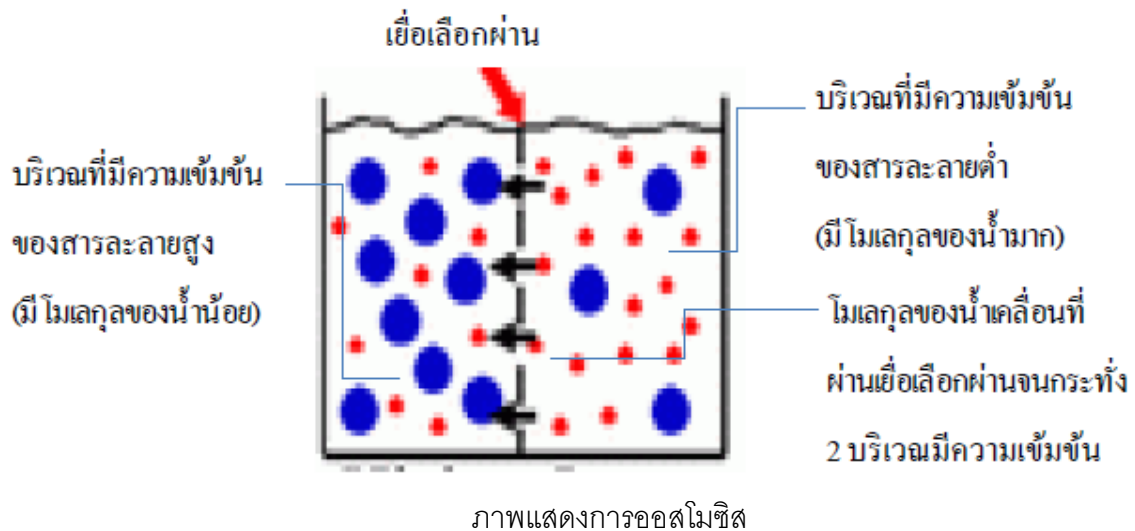
.....

.....

.....

บัตรเนื้อหา เรื่อง การออสโมซิส

ออสโมซิส คือ การแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ จากบริเวณที่มีความเข้มข้น ของสารละลายต่ำ ไปยังบริเวณที่มีความเข้มข้นของสารละลายสูง หรือจากบริเวณที่มีปริมาณอนุภาคของน้ำมากไปยัง บริเวณที่มีปริมาณอนุภาคของน้ำน้อยกว่าโดยผ่านเยื่อเลือกผ่าน ซึ่งมีสมบัติพิเศษคือยอมให้อนุภาค ของสารบางชนิดเท่านั้นแพร่ผ่านได้ ตัวอย่างเยื่อเลือกผ่านได้แก่เยื่อหุ้มเซลล์ ชั้นในของเปลือกไข่ กระดาษเซลโลเฟน เป็นต้น

ที่มา : <http://thnbiology229999.blogspot.com/>

ตัวอย่างการใช้ประโยชน์เรื่องออสโมซิสในชีวิตประจำวัน เช่น การแช่ผักในน้ำทำให้ผักไม่เหี่ยว การปักดอกไม้ในแจกัน การกรีดต้นหอมเป็นแฉกแล้วแช่น้ำ ซึ่งน้ำจากภายนอกออสโมซิสเข้าไปในเซลล์พืช การรดหรือฉีดพรมน้ำให้ผักผลไม้หรือดอกไม้ทำให้พืชผักสดและเต่งขึ้น และการรดน้ำของรากพืช

ภาพการกรีดต้นหอมแล้วนำไปแช่น้ำ

ที่มา : <http://www.babyfancy.com/>

forum_posts.asp?TID=9655&PN=4

ภาพการจัดดอกไม้ในโถแก้วที่ใส่น้ำ

ที่มา : <https://home.kapook.com/view156223.html>

การวัดแรงดันที่เกิดจากกระบวนการออสโมซิส จะใช้เครื่องมือชื่อ **ออสโมมิเตอร์** ซึ่งในการทดลองอาจใช้เยื่อชั้นในของเปลือกไข่ หรือกระดาษเซลโลเฟนหุ้มหลอดแก้วที่ใช้วัดความสูงของของเหลว แล้วใส่สารละลาย 2 ชนิด ที่มีความเข้มข้นต่างกัน

ในกระบวนการออสโมซิส จะมีแรงดันที่เกี่ยวข้อง 2 ชนิด คือ

1. **แรงดันเต่ง (turgor pressure)** คือแรงดันที่เกิดขึ้นภายในเซลล์ อันเกิดจากน้ำแพร่เข้าไปในเซลล์ มีหน่วยเป็นบรรยากาศ

ประโยชน์ของแรงดันเต่ง

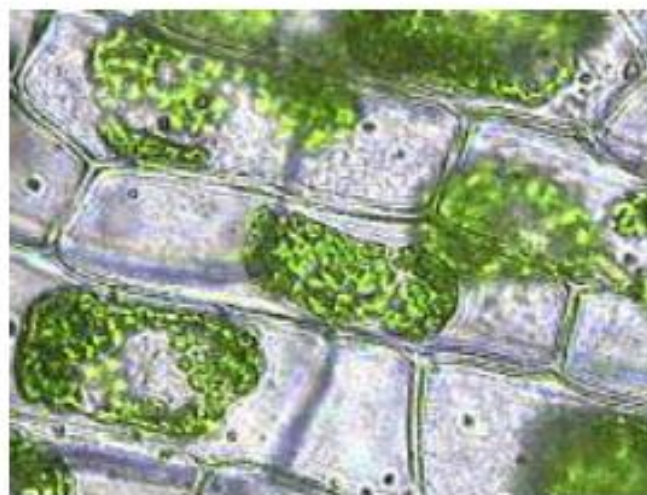
1.1 ทำให้เซลล์เต่ง

1.2 ทำให้เซลล์คงรูปร่างอยู่ได้

1.3 ทำให้กิ่งหรือใบพืชแผ่กาง ยอดพืชตั้งตรง ถ้าน้ำภายนอกเซลล์มีแรงดันออสโมติกสูงกว่าภายในเซลล์ จะเกิดโมเลกุลของน้ำแพร่จากเซลล์ไปสู่ภายนอกเซลล์ ถ้าเซลล์สูญเสียน้ำแรงดันเต่งจะค่อยๆ ลดลง

2. **แรงดันออสโมติก (osmotic pressure)** เป็นสมบัติเฉพาะของสารละลาย มีหน่วยเป็นบรรยากาศ แรงดันออสโมติกของสารละลายมีค่าเท่ากับ แรงดันเต่งสูงสุด

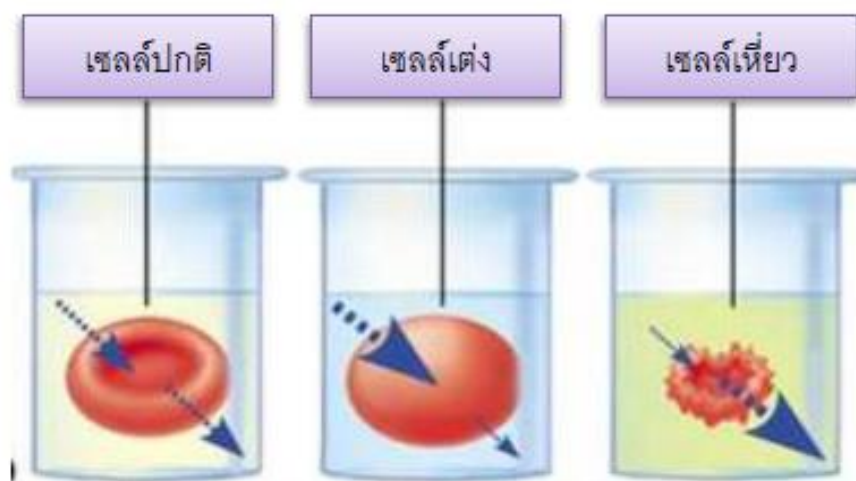
กรณีที่สารละลายภายนอกเซลล์มีความเข้มข้นสูง เมื่อเทียบกับความเข้มข้นของสารละลายภายในเซลล์ ดังนั้น ถ้าเซลล์อยู่ในสภาวะนี้ เยื่อหุ้มเซลล์จะหดตัวและเหี่ยวแฟบลง เนื่องจากการสูญเสียน้ำออกจากเซลล์ เราเรียกกระบวนการแพร่ของน้ำออกมาจากไซโทพลาซึม และมีผลทำให้เซลล์มีปริมาตรเล็กลงนี้ว่า พลาสโมไลซิส (Plasmolysis)

ภาพแสดงการเกิดพลาสโมไลซิส

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com/node/31939?page=0%2C3>

กรณีที่สารละลายภายนอกมีความเข้มข้นต่ำ เมื่อเทียบกับความเข้มข้นของสารละลายภายในเซลล์ ดังนั้น ถ้าเซลล์อยู่ในภาวะนี้ เซลล์จะขยายขนาด หรือมีปริมาตรเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกิดการแพร่ของน้ำจากสารละลายภายนอกเข้าสู่ภายในเซลล์ และทำให้เซลล์เกิดแรงดันเต่งเพิ่มขึ้น ระหว่างเซลล์สัตว์และเซลล์พืชจะแตกต่างกัน คือ กรณีของเซลล์สัตว์ เช่น ถ้านำเซลล์เม็ดเลือดแดงมาใส่ลงในน้ำกลั่น น้ำจะแพร่เข้าสู่เซลล์ทำให้เกิดแรงดันเต่งภายในเซลล์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามปริมาณน้ำที่แพร่เข้าไป จนถึงจุดหนึ่งจะทำให้เยื่อหุ้มเซลล์แตกออก ในกรณีของเซลล์พืช เช่น เซลล์ของเยื่อหุ้ม กระบวนการเกิดก็เช่นเดียวกันกับในเซลล์สัตว์ แต่เซลล์พืชจะไม่แตกออก เนื่องจากพืชจะมีผนังเซลล์ ที่ให้ความแข็งแรง

เซลล์เมื่ออยู่ในสารละลายเข้มข้นต่างกัน

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com/node/31939?page=0%>

ปัจจัยที่มีผลต่อการออสโมซิส

1. ความแตกต่างของความเข้มข้นของโมเลกุลของสารในที่ 2 แห่ง
2. ขนาดของโมเลกุลของสาร
3. สมบัติของเยื่อที่กั้นที่จะยอมหรือไม่ยอมให้โมเลกุลของสารผ่านได้
4. อุณหภูมิ การเพิ่มอุณหภูมิเป็นการเพิ่มพลังงานจลน์ให้แก่อนุภาคของสารทำให้สารเคลื่อนที่เร็วขึ้น

บัตรกิจกรรมที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการทดลองดังนี้ (เวลาที่ใช้ 30 นาที)

คำถามก่อนการทดลอง

1. ปัญหาของการทดลองนี้คืออะไร

.....

2. สมมติฐานของการทดลองคืออะไร

.....

.....

วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี

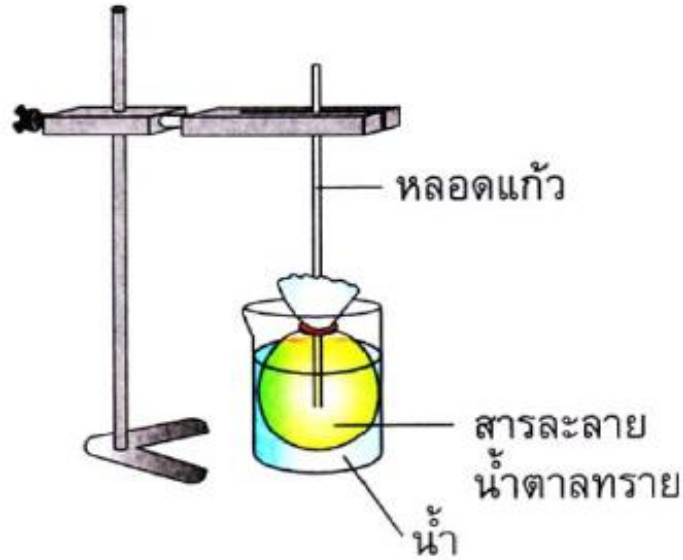
1. สารละลายน้ำตาลเข้มข้น 40 % 30 cm³
2. น้ำ 60 cm³
3. กระดาษเซลโลเฟน ขนาด 15 cm × 15 cm จำนวน 1 แผ่น
4. หลอดแก้ว เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 cm ยาว 20 cm จำนวน 1 อัน
5. ปีกเกอร์ ขนาด 100 cm³ จำนวน 1 ใบ
6. เชือก ยาว 10 cm จำนวน 1 เส้น
7. ดินสอเขียนแก้ว จำนวน 1 แท่ง
8. ขาตั้งพร้อมที่จับ จำนวน 1 ชุด
9. หลอดฉีดยา ขนาด 30 cm³ จำนวน 1 อัน
10. กล่องพลาสติก เบอร์ 1 จำนวน 1 ใบ

วิธีทำกิจกรรม

1. ใช้กระดาษเซลโลเฟน ขนาด 15 cm × 15 cm ชุบน้ำให้เปียกบุลงในกล่อง พลาสติก เบอร์ 1
2. เทสารละลายน้ำตาลเข้มข้น 40 % ลงไป 30 cm³ แล้วรวบชายกระดาษ เซลโลเฟนให้เป็นถุงเล็ก ๆ
3. จุ่มหลอดแก้วลงในถุงสารละลายน้ำตาลเล็ก 3 cm ใช้เชือกมัดปากถุงติดกับ หลอดแก้วให้แน่น ระวังไม่ให้มีฟองอากาศทั้งที่หลอดแก้วและในถุง

4. นำถุงสารละลายน้ำตาลจุ่มลงในปีกเกอร์ที่บรรจุน้ำปริมาตร 60 cm³ โดยให้รอยเยือกมุดอยู่สูงกว่าระดับน้ำในปีกเกอร์เล็กน้อย
5. ทำเครื่องหมายแสดงระดับของเหลวในหลอดแก้ว
6. สังเกตการเปลี่ยนแปลงระดับของเหลวในหลอดแก้วทุก ๆ 2 นาที ในเวลา 10 นาที แล้วบันทึกผล

ภาพแสดงการทดลอง

ที่มา : ประดับ นาคแก้ว, วชิรวัลย์ ครุฑไชยันต์ และดาววัลย์ เสริมบุญสุข. (2550 : 6)

บันทึกผลจากการทำกิจกรรม

เวลา (นาที)	ระดับน้ำในหลอดแก้ว (cm)
2	....
4	....
6	....
8	....
10	....

สรุปผลการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

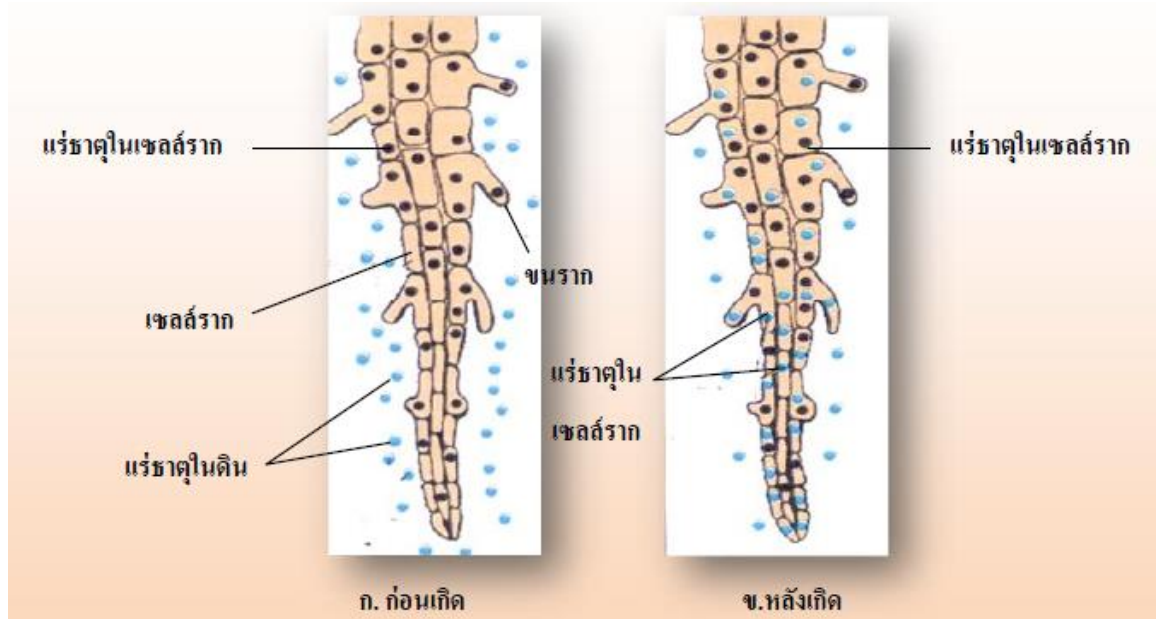
.....

การเคลื่อนที่ของสารผ่านเซลล์พืช

การเคลื่อนที่ของสารผ่านเซลล์พืชเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของพืช เพราะพืชต้องมีการนำสารต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมเข้าสู่เซลล์ และกำจัดของเสียที่เกิดขึ้นออกนอกเซลล์พืช การเคลื่อนที่ของสารต่าง ๆ ผ่านเซลล์พืช เกิดขึ้นทั้งการแพร่ และการออสโมซิส

ตัวอย่างการเคลื่อนที่ของสารผ่านเซลล์พืช เช่น การแพร่ของแก๊สที่รากพืช แก๊สออกซิเจนจากอากาศที่อยู่ตามช่องว่างระหว่างอนุภาคดินจะแพร่เข้าสู่เซลล์ขนรากแล้วแพร่กระจายไปยังเซลล์ข้างเคียงต่อไป การแพร่ของน้ำเข้าและออกจากเซลล์คุม ซึ่งทำให้เกิดการเปิดและปิดของปากใบ การดูดน้ำของรากพืช ในภาวะปกติสารละลายที่อยู่ในดินรอบๆ รากมักมีความเข้มข้นน้อย คือน้ำอยู่มากกว่าสารละลายที่อยู่ภายในเซลล์ ขนราก น้ำจากดินจึงออสโมซิสเข้าสู่เซลล์ราก (ดังภาพ ก) ส่งผลให้เซลล์ที่น้ำออสโมซิสเข้าไปมีความเข้มข้นของสารละลายน้อยกว่าเซลล์ที่อยู่ถัดไป น้ำจึงออสโมซิสไปยังเซลล์ต่อ ๆ ไปได้อีกเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงเนื้อเยื่อลำเลียง น้ำซึ่งเป็นเซลล์ที่เรียงต่อเนื่องกันเป็นท่อพืชดูดธาตุอาหารจากดินเข้าสู่เซลล์ ทั้ง ๆ ที่ความเข้มข้นของสารละลายธาตุอาหารในดินมีน้อยกว่าในเซลล์ราก เพราะพืชใช้กระบวนการลำเลียงแบบใช้พลังงาน กระบวนการลำเลียงแบบใช้พลังงานเป็นการลำเลียงสารจากบริเวณที่มีความเข้มข้นของสารต่ำไปยังบริเวณที่มีความเข้มข้นของสารสูงจึงต้องใช้พลังงานภายในเซลล์ ที่ได้มาจากการสลายอาหารที่ได้จากการสังเคราะห์ด้วยแสงมาช่วยในการลำเลียง โดยทั่วไปการลำเลียงน้ำและแร่ธาตุเข้าสู่เซลล์จะเกิดขึ้นพร้อมกัน แต่ผ่านกระบวนการที่แตกต่างกัน

ภาพแสดงการออสโมซิสของน้ำเข้าสู่เซลล์ราก

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป
(Explanation)

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการทดลองที่สรุปได้หน้าชั้นเรียน

กิจกรรม...ตรวจสอบความรู้

ตอนที่ 1 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ ผลการปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปผลการทดลองที่ได้ รวมทั้งสรุปเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเนื้อหา

ตอนที่ 2 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันตอบคำถามต่อไปนี้

1. เมื่อเกล็ดต่างทับทมตกลงไปในน้ำเกิดอะไรขึ้น

.....

.....

2. เมื่อเกล็ดต่างทับทมตกลงไปถึงก้นบีกเกอร์ เกิดอะไรขึ้น

.....

.....

3. การเคลื่อนที่ของอนุภาคของต่างทับทมมีทิศทางแบบใด

.....

.....

4. ถ้าตั้งสารละลายต่างทับทมไว้ค้างคืน นักเรียนคิดว่า.....

.....

.....

5. ตัวอย่างการแพร่ของสารอื่น ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน ได้แก่

5.1 .....

5.2 .....

5.3 .....

6. ความเข้มข้นของน้ำในถุงกระดาศเซลโลเฟนกับในบีกเกอร์ต่างกันอย่างไร

.....

.....

7. การเปลี่ยนแปลงของระดับของเหลวในหลอดแก้วเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

.....

.....

8. เมื่อนำถุงกระดาศเซลโลเฟนที่มีสารละลายน้ำตาลเข้มข้นไปจุ่มในบีกเกอร์ที่มีน้ำหมักแดงจะเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด

.....

.....

9. ตัวอย่างการเคลื่อนที่ของน้ำจากบริเวณที่มีความเข้มข้นของอนุภาคน้ำมากกว่าไปยัง บริเวณที่มีความเข้มข้นของอนุภาคน้ำน้อยโดยผ่านเยื่อบาง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน ได้แก่

9.1 .....

9.2 .....

9.3 .....

ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ (Elaboration)

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเนื้อหาในขั้นที่ 2 มาใช้ในการทำกิจกรรม...ขยายความรู้สู่ความคิด ซึ่งมีบัตรกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการแพร่และการออสโมซิสมาใช้ในการทำกิจกรรม

กิจกรรม...ขยายความรู้สู่ความคิด

บัตรกิจกรรมที่ 4 ภาพสวยด้วยสีซึม

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการดังนี้ (เวลาที่ใช้ 30 นาที)

วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี

1. สารละลายสีผสมอาหาร เข้มข้น 40 % 4 สี 5 cm³
2. กระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด 18 cm × 28 cm 1 แผ่น
3. พู่กันกลม เบอร์ 4 และเบอร์ 10 2 ด้าม
4. กล่องพลาสติก เบอร์ 1 1 ใบ
5. น้ำ 100 cm³

วิธีทำกิจกรรม

1. วางกระดาษในแนวระนาบ โดยหยาด้านหยาบขึ้น แล้วใช้พู่กันเบอร์ 10 จุ่มน้ำ ลูบลงบนผิวกระดาษให้ชุ่มน้ำ
2. ใช้พู่กันจุ่มน้ำสี แล้วหยดลงบนกระดาษที่ชุ่มน้ำทีละสี โดยให้หยดสีแต่ละสี ห่างกันเล็กน้อย บ้าง ติดกันบ้าง จนทั่วหน้ากระดาษ สังเกตการเคลื่อนที่ของสี บันทึกผล
3. ในขณะที่กระดาษยังเปียกชุ่มสี ยกกระดาษให้เอียงตามทิศทางอิสระ สังเกตการ เคลื่อนที่ของสี บันทึกผล
4. วางทิ้งไว้ 5 นาที ใช้พู่กันเบอร์ 4 และเบอร์ 10 จุ่มสีตกแต่งภาพให้สวยงาม ตามจินตนาการ
5. นำภาพที่ได้มาตกแต่งให้เรียบร้อยสมบูรณ์ เช่น การติดการ์ดเป็นกรอบภาพ เพื่อนำไป ตกแต่งสถานที่ หรือจัดแสดง เผยแพร่ต่อไป

ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

1. ใช้พู่กันจุ่มน้ำ ลูบลงบนพื้นกระดาษ ด้านหยาบให้ชุ่ม จนทั่วกระดาษ

2. ใช้พู่กันจุ่มสีแล้วหยดลงบนกระดาษ ที่วางในแนวระนาบ สังเกตและบันทึกผล

3. เอียงกระดาษตามทิศทางอิสระ
สังเกตและบันทึกผล

4. ลักษณะของการเคลื่อนที่ของสี
หลังยกเอียงกระดาษ

ตัวอย่างภาพที่ตกแต่งสมบูรณ์

เพื่อนๆ ทำเสร็จแล้ว เขียนชื่อกลุ่มแล้วนำไปติด
ไว้ที่บอร์ดแสดงผลงานเลยนะคะ จากนั้นไปรับ
ดาวที่ครูผู้สอนมาติดให้ผลงานที่ดีที่สุด สมบูรณ์
ที่สุดตามความคิดของเพื่อนๆ เลยคะ กลุ่มไหน
ได้รับดาวมากที่สุดจะได้รับรางวัลคะ แต่ห้ามติด
ดาวให้กลุ่มของตัวเองนะคะ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล
(Evaluation)

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนทำกิจกรรม...ทดสอบตอบคำถาม เป็นรายบุคคล นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ห้ามแอบดูคำตอบของเพื่อนๆ

กิจกรรม...ทดสอบตอบปัญหา

บัตรคำถาม

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก กาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- .....1. การออสโมซิส คือ การแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์
- .....2. การออสโมซิสคือ การแพร่ของน้ำจากบริเวณที่มีน้ำน้อยไปยังบริเวณที่มีน้ำมาก
- .....3. ปัจจัยที่มีผลต่อการออสโมซิส คือ ขนาดของโมเลกุล
- .....4. เซลล์ต่างๆ ของพืช จะได้รับน้ำและเกลือแร่ที่พืชดูดซึมเข้าไปด้วยวิธีการแพร่และออสโมซิส
- .....5. ความแตกต่างของความเข้มข้นของโมเลกุลของสารในที่ 2 แห่งเป็นปัจจัย ที่มีผลต่อการออสโมซิส
- .....6. การออสโมซิสในเซลล์ของสิ่งมีชีวิตส่วนใหญ่จะหมายถึงกระบวนการแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์
- .....7. น้ำจะสามารถเข้าสู่เซลล์ขนรากของพืชได้โดยวิธีออสโมซิส
- .....8. ลักษณะการแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ น้ำจะแพร่จากบริเวณที่มีน้ำมากไปยังบริเวณที่มีน้ำน้อยกว่า
- .....9. การออสโมซิสผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ของขนรากเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างของอนุภาคของสารในดิน และในรากพืช
- .....10. ปกติบริเวณในดินจะมีความเข้มข้นของน้ำน้อยกว่าบริเวณผิวราก จึงทำให้เกิดการแพร่ของน้ำจากรากพืชไปยังดินโดยผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ซึ่งเป็นเยื่อบาง ๆ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

11. ปัจจัยที่มีผลต่อการออสโมซิสมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

12. กระบวนการแพร่ของน้ำออกมาจากไซโทพลาซึมและมีผลทำให้เซลล์เหี่ยวลง เรียกว่าอะไร

.....

13. ถ้าหากความเข้มข้นของสารในที่ 2 แห่งมีความเข้มข้นเท่ากัน การแพร่ของสารจะเกิดขึ้นได้ หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

14. ให้นักเรียนยกตัวอย่างปรากฏการณ์การแพร่ที่พบในชีวิตประจำวัน มา 3 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

15. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการออสโมซิสที่พบในชีวิตประจำวัน มา 3 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

บรรณานุกรม

กาญจนา เนตรวงศ์. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, 2550.

ปัญญา แสนทวี และคณะ. วิทยาศาสตร์ เล่ม 2. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช, 2546.

ประดับ นาคแก้ว, วัชวัลย์ ครุฑไชยันต์ และดาวัลย์ เสริมบุญสุข. วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : แม็ค, 2550.

ปิ่นศักดิ์ ชุมเกษียณ และปิยาณี สมคิด. วิทยาศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ :

อักษรเจริญทัศน์, 2546.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2550.

ยุพา วรรณยศ และคณะ. วิทยาศาสตร์ ม.1. กรุงเทพฯ ฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2546.

ศรีลักษณ์ ผลวัฒนะ, รัตนารักษ์ อธิธิไพสิฐพันธุ์ และสุภาภรณ์ หรินทรนิตย์. วิทยาศาสตร์

ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1-3) เซลล์โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์. กรุงเทพฯ ฯ :

นิยมวิทยา, 2545.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการ

ดำรงชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว, 2549.

สมโภช สุขอนันต์ และสามารถ พงศ์ไพบูลย์. วิทยาศาสตร์ 1 ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3).

กรุงเทพฯ ฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง, 2544.

ภาคผนวก

เฉลยกิจกรรม...ทดสอบตอบปัญหา

เฉลยบัตรคำถาม

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก กาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- .....✓.....1. การออสโมซิส คือ การแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์
- .....✓.....2. การออสโมซิสคือ การแพร่ของน้ำจากบริเวณที่มีน้ำน้อยไปยังบริเวณที่มีน้ำมาก
- .....✓.....3. ปัจจัยที่มีผลต่อการออสโมซิส คือ ขนาดของโมเลกุล
- .....✓.....4. เซลล์ต่างๆ ของพืชจะได้รับน้ำและเกลือแร่ที่พืชดูดซึมเข้าไปด้วยวิธีการแพร่และออสโมซิส
- ..... ✓.....5. ความแตกต่างของความเข้มข้นของโมเลกุลของสารในที่ 2 แห่งเป็นปัจจัย ที่มีผลต่อการออสโมซิส
- .....✓.....6. การออสโมซิสในเซลล์ของสิ่งมีชีวิตส่วนใหญ่จะหมายถึงกระบวนการแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์
- ..... ✓.....7. น้ำจะสามารถเข้าสู่เซลล์ขนรากของพืชได้โดยวิธีออสโมซิส
- .....✓.....8. ลักษณะการแพร่ของน้ำผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ น้ำจะแพร่จากบริเวณที่มีน้ำมากไปยังบริเวณที่มีน้ำน้อยกว่า
- .....✓.....9. การออสโมซิสผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ของขนรากเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างของอนุภาคของสารในดิน และในรากพืช
- .....✗...10. ปกติบริเวณในดินจะมีความเข้มข้นของน้ำน้อยกว่าบริเวณผิวราก จึงทำให้เกิดการแพร่ของน้ำจากรากพืชไปยังดินโดยผ่านเยื่อหุ้มเซลล์ซึ่งเป็นเยื่อบาง ๆ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการออสโมซิสมีอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

- ความแตกต่างของความเข้มข้นของโมเลกุลของสารในที่ 2 แห่ง
- ขนาดของโมเลกุลของสาร
- สมบัติของเยื่อที่ขยยอมหรือไม่ยอมให้โมเลกุลของสารผ่านได้

2. กระบวนการแพร่ของน้ำออกมาจากไซโทพลาซึมและมีผลทำให้เซลล์เหี่ยวลง เรียกว่าอะไร

แนวคำตอบ พลาสโมไลซิส (Plasmolysis)

3. ถ้าหากความเข้มข้นของสารในที่ 2 แห่งมีความเข้มข้นเท่ากัน การแพร่ของสารจะเกิดขึ้นได้ หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ไม่เกิดการแพร่ เพราะการแพร่เกิดจากสารในที่ 2 แห่งมีความเข้มข้นต่างกัน

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างปรากฏการณ์การแพร่ที่พบในชีวิตประจำวัน มา 3 ตัวอย่าง

แนวคำตอบ การฟุ้งกระจายของน้ำหอม การฉีดพ่นของสารกำจัดศัตรูพืช การฉีดพ่นยากันยุงหรือสารเคมีจากกระป๋องแบบสเปรย์ เป็นต้น

5. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการออสโมซิสที่พบในชีวิตประจำวัน มา 3 ตัวอย่าง

แนวคำตอบ การแพร่ของน้ำเข้าสู่เซลล์รากของพืช การแพร่ของแก๊ซออกซิเจน และแก๊ซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่เซลล์พืช เป็นต้น